

MENINGER

Våganavisa arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens faglige utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund.
Adresse: Prinsens gate 1, Pb 48 Sentrum, 0101 Oslo. Tlf: 22 41 56 80. Faks: 22 41 19 80

Bortkastet blikk mot øst?

HVOR REALISTISK ER DET at Vågan kommune skal slå seg sammen med Hadsel kommune, Lødingen kommune eller begge? Og hvor mye energi skal politikerne i Vågan bruke på å holde dette sporet varmt, mens de fleste andre tenker på en Lofoten kommune?

KOMMUNESAMMENSLÅING er et hett politisk tema, og den nye regjeringen legger ikke skjul på sine ambisjoner om færre og større kommuner, som etter sigende skal bli mer "robuste" enheter. Større kommuner skal kunne løse større oppgaver, og løse dem bedre. Noen tror også de skal løse oppgavene billigere.

Regjeringen kaster nå penger etter alle kommuner som vil utrede sammenslåing. Kommunene i Lofoten kan få 500.000 kroner, men bare dersom de går til å utrede sammenslåing, ikke samarbeid. Staten er lei endeløse utredninger som peker på fordeler av kommunalt samarbeid, uten at det skjer noe.

SAMARBEIDET I LOFOTEN har ingen stolt historie. Her har det aldri vært noe godt klima for å finne felles løsninger, enten det har dreid seg om brantjenster eller IKT-løsninger.

Fremdeles samarbeider Vestvågøy heller med Hadsel om data, enn med resten av Lofoten, og tilløp til samarbeide strander ofte på hvem som skal styre, og hvor en eller annen prosjektstilling skal lokaliseres. De gode eksemplene på samarbeid er Lofotkraft, Lofoten Avfallsselskap, Lofotbroene i sin tid og Destinasjon Lofoten.

DE SISTE ÅRENE har det fra tid til annen kommet utspill om at Vågan også må se østover når det blir snakk om sammenslåing. Og i Hadsel har ordføreren gjort det til en vane med jevne mellomrom å spille dette ut i media. Stort sett til øredøvende stillhet både i Vesterålen og Lofoten.

Det er til å skjønne. Lofoten er et geografisk klart definert område, vil ha en passe størrelse som ny kommune og er en knallsterk merkevare. Vågan + Hadsel eller Lødingen blir for smått. Og hva skulle en slik kommune hete? Vestvågøy, Flakstad og Moskenes ville aldri gitt fra seg navnet Lofoten. I den grad politikerne i Vågan skal bruke krefter på å utrede kommunesammenslåing er det mest realistisk å tenke Lofoten, i praksis uten Værøy og Røst, som orienterer seg mot Bodø. Vågan hører hjemme i Lofoten.

Det er ikke lett å se hva som skulle være alternativet, bortsett fra om alle kommunene i Lofoten og Vesterålen slo seg sammen - og det alternativet er det ingen som snakker om.

Lek og alvor i Lofotfjell

En fantastisk sommersesong er på hell, og i reiselivsnæringa i Lofoten har det vært godt besøkte uker. De av oss som var så heldige å legge sommerferien til hjemlige trakter akkurat i år har kunnet nyte øyrikets kvaliteter som lekegrind for sommeraktiviteter til det fulle. Og med høstjakker og toppluer kommer tiden for å forberede neste lekesesong; vinteren. Og mens vi setter oss til rette foran peis og under ullpledd mens høststormene raser fra seg, venter vi på at fjelltoppene skal bli hvite, at steinurenes ulendte terreng skal slettes ut, og at det klare vinterværet skal komme; da skal skiene på. Da går vi til topps.

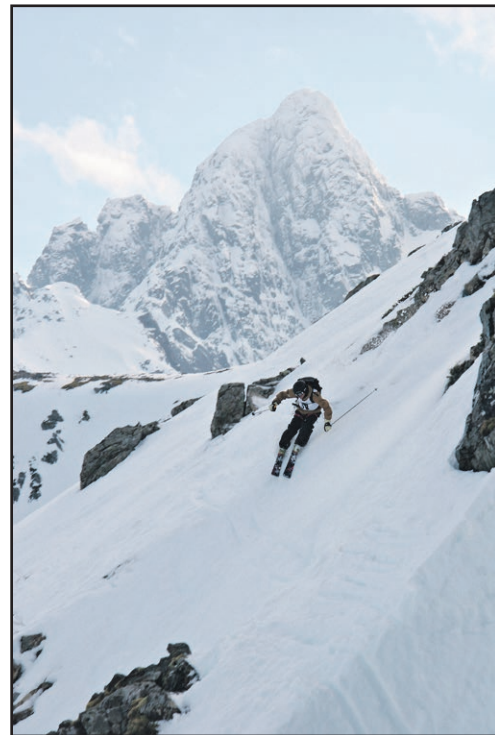
Nye arbeidsplasser

De siste tiårene har antallet arbeidsplasser i fiskeriene, Lofotens tradisjonelle økonomiske og kulturelle ryggrad, sunket dramatisk. Samtidig har reiselivet bygget seg opp til å bli en av flere pilarer å bygge framtida for regionen på. Fram til midten av 2000-tallet var reiselivet nesten utelukkende en sommeraktivitet i regionen, men den økende interessen for vinteraktiviteter i fjellene – sammen med en satsning også på opplevelser knyttet til de årlige skreifiskeriene, som for eksempel VM i skreifiske og på kurs- og konferansemarkedet – har reisende også funnet veien hit vinterstid. En ytterligere effekt av fokuset på Lofoten som en skidestinasjon (og den nødvendige profesjonalisering som følger av dette) er at flere nå ser muligheten til å skape helårige arbeidsplasser – og til å bo og leve i lekegrinda de en gang oppsøkte i ferier og på fritid.

Ski som kulturmarkør

Ski har opp gjennom historien vært brukt både som verktøy og leketøy. Nå var nok den to tusen år gamle skien som er funnet på Snauøya utenfor Henningsvær nok mer i bruk som et framkomstmiddel enn rekreasjonsmiddel, og mytiske fortellinger om hvordan små barn i regionen måtte ta skiene fatt og forsere fjellpass og forblåste heier på vei til og fra skole styrker oppfatningen om «den naturaliserte skigår». I dag nøyter man seg ofte ikke med pass og heier, men søker toppene, i søken etter naturopplevelser, mestringsfølelse – og lek og moro på vei ned. Skisportens historie er ikke like lang som skiutstyrets. I løpet av siste halvdel av 1800-tallet ble skipionerer som Sondre Nordheim, Fritjof Nansen, Roald Amundsen og Henrik Angell en del av det gryende

nasjonalistiske prosjektet, der Christianias borgerskap ble lært hva det ville si å være norsk. Fortellingene om pionerens skieskapader var med å legge grunnlaget for en forståelse av forholdet til naturen som også oppleves som «typisk norsk»: Å aktivt bruke og mestre de naturlige omgivelser, å omfavne muligheten til å leke i og med snø – og selvfølgelig evne å mestre og overleve tøffe værforhold. Å nyte natur på norsk er langt fra alltid bare en behagelig opplevelse. Ski er altså en viktig markør for hva det vil si å være norsk, og en kilde til velvære og glede for mange. Det er derfor ikke overraskende at man ser at aktiviteten blir basis for næringslivets utviklingsstrategier. Men utnyttelsen av naturens forutsetninger for gode skibaserte opplevelser handler

ikke bare om næringsliv og økonomisk vekst; det gir også grunnlag for en revitalisering av identitet, av stolthet, og av velvære. Slik sett er verdien av den sterke interessen for Lofoten som skisted større – altså mer omfattende – enn den rent økonomiske; den representerer også en symbolsk, identitetsmessig og attraktivitetsmessig verdi – og blir et symbol på verdi- og veivalg for mange som har valgt å leve livene sine i denne regionen.

Ski som leketøy – og verktøy

Det er telemarkskiene, og senere randonnéutstyret, som har gjort toppene til allemannsmål vinterstid. Med feller under skiene går høydemetrene fort unna på vei oppover, og gjør at fjelltopper som tidligere sjelden ble besøkt vinterstid er enklere tilgjengelig. Når fellene tas av og det settes utfor, er følelsen av å være i naturen, å mestre omgivelsene nøkkel til suksess; mens noen

setter utfor trange og bratte renner der skikompetanse på høyt nivå er nødvendig, kan andre ha sterke, gode opplevelser i mildere terreng. For de fleste er toppturer en fritidsaktivitet, men for noen er grensen mellom lek og arbeid, mellom rekreasjon og profesjon, mer uklar.

For mange er nemlig skiaktiviteten viktig nok til at den kan sies å være definerende for deres identitet, og også bestemmende for hvor og på hvilken måte man lever livene sine. For mange er rett og slett skileken en seriøs affære. Sosiologien Robert Stebbins skrev på 1980-tallet om det han mente var et analytisk skille mellom seriøs fritidsaktivitet (det engelske serious leisure) og hva man kanskje kan kalle lavterskel rekreasjonsaktivitet (unserious leisure). Typisk for de mer seriøse utøverne var, mente

Stebbins, at de i større grad en de mer moderate «rekreasjonistene» viser en utholdenhet i aktiviteten som gjør at de aksepterer periodisk ubehag (trøtthet, vær, vegetasjon etc), de har utviklet en betydelig profesjonalitet (kvalitet) i utøvelsen av aktiviteten og opptrer gjennom dette ofte som viktige tilretteleggere for andre som ønsker å utøve aktiviteten; i dette tilfellet vil det si at mange fungerer som (ikke-betalte) rådgivere, guider og turkamerater for mindre erfarne venner og bekjente. De beriker og styrker med andre ord den kollektive opplevelsen av toppturopplevelsen som en symbolsk viktig aktivitet, en mulighet og et erfaringsrom som anses som felles for og definerende for en (om

ikke ny så i alle fall revitalisert) Lofoten-identitet. Som gruppe er altså denne gruppen skikjørere – profesjonelle og amatører, unge og gamle – med på å redefinere og rekonstruere en helt spesifikk toppturkultur tilpasset natur- og kulturmiljøet i Lofoten, basert på et ønske om å leke, å nyte landskap og natur og å tilrettelegge for både rekreasjon og profesjonell utøvelse av toppturaktiviteter, for både fastboende og tilreisende. Deres bidrag kan leses i statistikker over en stadig økende reiselivsaktivitet vinterstid, men er også uvurderlig som bidrag til å sette Lofotens spesielle forutsetninger for å kunne leve det gode liv på kartet og slik synliggjøre en av regionens mange attraktive fortrinn som bosted. Himmel, så vi gleder oss. Til vinter og snø.

Bright Dale Seniorforsker, Nordlandsforskning